

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ที่มีภูมิหลังการรับเข้าศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่างกัน

ดร. สวีมล ว่องวานิช

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่มีภูมิหลังการรับเข้าต่างกัน คือ ด้วยวิธีปกติและวิธีพิเศษ กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรุ่นที่เข้ารับการศึกษาระหว่างปี 2527-2530 ข้อมูลที่ใช้คือคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตที่ได้รับในแต่ละภาคการศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลปรากฏว่าโครงการที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายที่ต้องการกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่ชนบท เช่น โครงการแพทย์ชนบท โครงการจุฬาฯ ชนบท โครงการจุฬา-มหาดไทยนั้น นิสิตจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำกว่ากลุ่มที่รับเข้าด้วยระบบปกติ แต่โครงการพิเศษที่รับนิสิตเข้าโดยพิจารณาจากเกณฑ์ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะด้านของนิสิต เช่น โครงการ พสวท. หรือ โครงการครูทายาท จะพบว่านิสิตในโครงการเหล่านี้ค่อนข้างมีผลการเรียนดีกว่ากลุ่มที่รับเข้าด้วยวิธีปกติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงการประเภทหลังเพิ่งมีการจัดตั้ง ขณะที่ทำการศึกษายังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา ดังนั้นผลสรุปดังกล่าวอาจจะยังไม่หนักแน่น เนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันว่าแผนพัฒนาการศึกษาของชาติในปัจจุบันได้เน้นถึงการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง คงจะเห็นได้จากนโยบายทางการศึกษาข้อหนึ่งที่กำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ที่กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งระบุว่า “เพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความสามารถทางคุณภาพการศึกษา” โดยมีการวางมาตรการไว้หลายข้อ เช่น “ปรับปรุงระบบการรับเข้าศึกษาให้เอื้อต่อการกระจายโอกาสทางการศึกษา” และ “เพิ่มสัดส่วนในการเข้าศึกษาสำหรับผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม” (หน้า 25-26) นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 6 ก็ได้ระบุไว้ว่า เพิ่มโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยปรับปรุงระบบการรับเข้าศึกษา และมีระบบการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม การกำหนดนโยบายดังกล่าวขึ้นมา ก็เนื่องจากปัญหาที่ว่า ระดับการศึกษาของชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญยังไม่สูงเท่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี รัฐบาลได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และได้พยายามทุกวิถีทางที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังกลุ่มชนที่อยู่ในชนบทหรือผู้มีรายได้น้อยให้มากที่สุด

จากข้อมูลสถิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของปี 2527-2530 ที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นว่าผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ส่วนใหญ่เป็นบุตรของนักธุรกิจและข้าราชการ ซึ่งมีฐานะดีพอควร (ประมาณ 65%-67%) และส่วนใหญ่อีกเช่นกันเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (63%-67%) ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงได้ริเริ่มจัดตั้งโครงการพิเศษต่าง ๆ ขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท (แพทย์ชนบท) โครงการรับนักเรียนในชนบทเข้าศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬา ฯ ชนบท) เป็นต้น โครงการเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนที่อยู่ในชนบทได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วกลับไปทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นของตนเมื่อสำเร็จการศึกษา

ไม่เพียงแต่จะเห็นความสำคัญของการกระจายโอกาสให้แก่ผู้อยู่ในชนบทเท่านั้นมหาวิทยาลัยเริ่มเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคคลที่เป็นผู้มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและการดนตรี (ศิลปะดีเด่น) การกีฬา (พัฒนากีฬาชาติ) หรือผู้มีความสามารถทางคำนวณวิชา

การที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) ผู้มีความสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู (ครูทายาท) เป็นต้น บุคคลที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเหล่านี้ก็ควรจะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่นกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคคลเหล่านั้นให้พัฒนายิ่งขึ้นและเพื่ออนุรักษ์ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา ตลอดจนจนเป็นการสร้างเสริมบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งจะทำประโยชน์แก่ประเทศชาติในอนาคต

โครงการพิเศษต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น เช่น โครงการแพทย์ชนบท โครงการจุฬาฯ ชนบท โครงการพัฒนากีฬาชาติ โครงการครูทายาท ฯลฯ จึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขในการคัดเลือกนักเรียนเข้าไปในโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะ และได้มีการกำหนดระบบการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษขึ้น ทั้งนี้เพราะหากยังคงใช้วิธีการสอบรวม ซึ่งดำเนินการโดยทบวงมหาวิทยาลัย โอกาสที่นักเรียนกลุ่มที่ต้องการนี้จะสอบผ่านการคัดเลือกได้หรือโอกาสที่จะได้นิสิตตามคุณสมบัติที่ต้องการจะเป็นไปได้ก็น้อย เพราะมีการแข่งขันกันสูงมาก ปัจจุบันจึงเกิดระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย 2 ระบบคือ ระบบการสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย และระบบที่จัดสอบโดยเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบโครงการพิเศษต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเอง

แม้มหาวิทยาลัยได้แสดงบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคมโดยพยายามเน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มชนทุกประเภท แต่มหาวิทยาลัยก็ยังยึดมั่นในปณิธานที่ว่า จะผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมออกไปรับใช้สังคม การมีนิสิตที่ผ่านการคัดเลือกเข้ามาด้วยวิธีการคัดเลือกที่แตกต่างกันมาเข้ารับการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าคุณภาพทางวิชาการของนิสิตทั้งสองกลุ่มจะเป็นเช่นใด

การวิจัยครั้งนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เข้าสู่มหาวิทยาลัยด้วยวิธีการทั้ง 2 ระบบ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาเพียงแก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น มิใช่การประเมินผลโครงการพิเศษเหล่านี้ เพราะหากจะดำเนินการเช่นนั้นต้องศึกษาโครงการและมีรูปแบบการดำเนินการที่กว้างกว่าการศึกษาครั้งนี้มาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีภูมิหลังการรับเข้าต่างกัน

ประชากร

นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่เข้าปี พ.ศ. 2527-2530

การเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่ แต่ได้ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในระบบคลังข้อมูลของมหาวิทยาลัย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากข้อ 2 แหล่งคือ สำนักทะเบียนและประมวลผล และกองแผนงาน สิ้นสุดเดือนพฤษภาคม 2531

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยการหาค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ เพื่อค้นอันดับการเรียนของนิสิตที่รับเข้าพิเศษเมื่อเทียบกับนิสิตรับเข้าด้วยวิธีปกติ โดยมีการนำค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์มาใช้ในการแบ่งนิสิตออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง (P80 ขึ้นไป) กลุ่มกลางก่อนไปทางสูง (P60 ถึง P79) กลุ่มกลาง (P50 ถึง P59) กลุ่มกลางก่อนไปทางต่ำ (P30 ถึง P49) และกลุ่มต่ำ (น้อยกว่า P30) นอกจากนี้ยังได้ใช้ t -test และ ANOVA เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตโครงการพิเศษ กับนิสิตรับเข้าด้วยวิธีปกติ เฉพาะคณะแพทยศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีโครงการที่รับนิสิตเข้าด้วยวิธีพิเศษเป็นจำนวนมาก

ข้อค้นพบ

การวิเคราะห์ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสม โดย t -test และ ANOVA ได้ผลสรุปดังนี้

ส่วนที่ 1

นิสิตในโครงการจุฬาฯ ชนบท มีผลการเรียนจัดอยู่ในกลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ ในกลุ่มสูง มีน้อยมาก หรือเกือบไม่มีเลย

นิสิตในโครงการจุฬาฯ มหาคไทย มีผลการเรียนจัดอยู่ในกลุ่มต่ำ และเป็นเช่นนี้ทุกคณะ นิสิตโครงการศิลปคดีเด่น มีอยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพียงคณะเดียว จากการศึกษาข้อมูลทีปรากฏเพียง 1 ปีการศึกษา พบว่าในภาคแรกนิสิตมีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มกลาง ก่อนไปทางสูง แต่พอปลายปีส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มกลางก่อนไปทางต่ำ

นิสิตในโครงการพัฒนากีฬาสชาติ มีอยู่ใน 3 คณะ คือ รัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และ
ครุศาสตร์ พบว่าในคณะครุศาสตร์ ผลการเรียนรู้กระจายไปทั้ง 3 กลุ่ม คณะนิเทศศาสตร์ มีผล
การเรียนรู้ในกลุ่มกลางก่อนไปทางต่ำ และคณะรัฐศาสตร์ จัดอยู่ในกลุ่มกลางก่อนไปทางสูง

ส่วนที่ 2

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ ครุศาสตร์
และวิทยาศาสตร์ ได้ผลสรุปดังนี้

คณะแพทยศาสตร์

โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตในโครงการแพทย์ชนบท มีผลการเรียนต่ำกว่านิสิตรับเข้าปกติ เมื่อ
ศึกษาจากทุกรุ่น และทุกภาคการศึกษา

คณะครุศาสตร์

นิสิตโครงการครูทายาท ที่ปรากฏเพียง 1 รุ่น ในปีการศึกษา 2530 พบว่า มีผลการ
เรียนดีกว่านิสิตกลุ่มอื่น เมื่อสิ้นสุดการศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง คือ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมสูง
กว่าโครงการพัฒนากีฬาสชาติ และกลุ่มที่รับเข้าโดยระบบปกติ สำหรับการเปรียบเทียบผลการเรียน
นิสิตของโครงการพัฒนากีฬาสชาติ กับกลุ่มที่รับเข้าด้วยระบบปกตินั้น ยังสรุปแน่นอนไม่ได้ เนื่องจาก
จากผลการวิเคราะห์ในปี 2529 พบว่านิสิตโครงการพัฒนากีฬาสชาติมีผลการเรียนต่างจากกลุ่มที่รับ
เข้าด้วยวิธีปกติก็ต่อเมื่อนิสิตเรียนอยู่ปลายปีสอง ในปีแรกจะไม่แตกต่างกัน แต่ในรุ่น 2530 นั้น
เพิ่งมีข้อมูลเพียงปีเดียว และพบว่าผลการเรียนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการ
ศึกษาต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์

นิสิตโครงการ พสวท. โดยเฉลี่ยมีผลการเรียนดีกว่านิสิตกลุ่มที่รับเข้าด้วยวิธีปกติสำหรับ
รุ่น 2528-2529 แต่รุ่น 2530 นั้นพบว่าหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนว่า ผลการเรียนรู้ของ
นิสิตทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาแรก

อภิปรายผล

ในบรรดาโครงการพิเศษที่จัดตั้งขึ้น จะเห็นว่า โครงการแพทย์ชนบท โครงการจุฬาฯ
ชนบท โครงการจุฬาฯ-มหาดไทย มีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่เน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไป

ผู้ชนบทให้มากขึ้น เกณฑ์การรับเข้าจึงไม่ได้เน้นมากที่ความสามารถทางวิชาการของนักเรียนว่าจะต้องดีเด่นเป็นพิเศษ แต่กลับให้ความสำคัญกับภูมิหลังของครอบครัวและทัศนคติต่อวิชาชีพและความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่นของตนเองประกอบการพิจารณาด้วย ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่นิสิตในโครงการพิเศษเหล่านี้จะมีผลการเรียนที่ไม่ได้อยู่ในอันดับที่ดีเยี่ยมของกลุ่มในทางตรงข้ามกลับพบว่า ส่วนใหญ่มีผลการเรียนค่อนข้างอยู่ในกลุ่มต่ำ อย่างไรก็ตามนิสิตเหล่านี้ มีระดับการเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถจะศึกษาจนจบหลักสูตรได้ เพราะฉะนั้น หากมองหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งโครงการเหล่านี้แล้ว จะเห็นว่าโครงการประสบความสำเร็จระดับหนึ่งคือ สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพให้กับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้ส่วนหนึ่ง

สำหรับการรับนิสิตที่มีความสามารถเฉพาะด้าน เช่น ทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการกีฬา นั้น ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จพอสมควร กล่าวคือ หากพิจารณาเฉพาะตัวแปรเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตในโครงการ พสวท. มีผลการเรียนที่ค่อนข้างดีกว่านิสิตรับเข้าด้วยระบบปกติ ข้อที่น่าสังเกตคือ ผลการศึกษานี้จะปรากฏกับรุ่น 2528-2529 เท่านั้น ในรุ่น 2530 นั้น ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตโครงการ พสวท. และโครงการปกติ มีความแตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาติดตามต่อไป เพราะข้อมูลนี้เพียงแค่นี้มีการศึกษาเท่านั้น และเพิ่งเกิดเพียงรุ่นเดียว จากการศึกษา 3 รุ่น (2528-2530)

การที่ต้องให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษกับนิสิตโครงการ พสวท. นี้ เพราะเป้าหมายของโครงการนี้ต้องการผลิตนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านนี้โดยเฉพาะนี้มาศึกษาในมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นความคาดหวังจากนิสิตในเรื่องสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจึงค่อนข้างสูงกว่านิสิตที่รับเข้าด้วยระบบปกติมาก ข้อค้นพบที่ว่าในรุ่น 2530 นิสิตทั้งสองกลุ่มมีผลการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาติดตามต่อไป

สำหรับโครงการครูทายาทนั้น เพิ่งดำเนินการได้เพียงปี 2530 เพียงปีเดียว ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้อีก อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษา 1 ปี พบว่า นิสิตในโครงการนี้มีผลการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่รับเข้าโดยระบบปกติ และยิ่งสูงกว่านิสิตโครงการพัฒนากีฬา

ชาติ การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้จะยังไม่มียุทธศาสตร์ที่หนักแน่นพอเพียง เนื่องจากการศึกษาจากปีเดียว แต่ก็ทำให้มีความหวังว่าการคัดเลือกนิสิตเข้าโครงการมีแนวโน้มว่าประสบความสำเร็จ เพราะนิสิตในโครงการนี้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มอื่น

ส่วนโครงการพัฒนากีฬาชาติ ในอีก 2 คณะที่เหลือ คือ คณะรัฐศาสตร์ และ คณะนิเทศศาสตร์นั้น ไม่ได้มีการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย แต่ใช้การหาค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ของนิสิตแทน ผลปรากฏว่าผลการเรียนของนิสิตโครงการกีฬาชาติ ไม่เด่นมากซึ่งหากเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการแล้ว จะพบว่า โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนากีฬาของชาติ โดยการให้นิสิตที่มีความสามารถทางกีฬา ได้มีโอกาสได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลการเรียนของนิสิตกลุ่มนี้ไม่ค่อยน่าวิตกเท่าใด อยู่ในกลุ่มกลางในระดับที่ใกล้เคียงกับนิสิตส่วนใหญ่ที่รับเข้าโดยระบบปกติ

สำหรับโครงการศิลปะดีเด่นนั้น ผลการวิจัยปรากฏในรอบ 2530 เพียงรุ่นเดียว แม้พบว่าผลการเรียนจะยังไม่สูงพอเมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตรับเข้าด้วยระบบปกติ และเมื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งโครงการ ตลอดจนเกณฑ์การคัดเลือกนิสิตจากผู้ที่มีความสามารถดีเด่นทางศิลปะนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าข้อค้นพบจากการศึกษานี้ยังไม่ค่อยเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากนิสิตยังมีผลการเรียนไม่เด่นดังที่มุ่งหวัง อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาต่อไป เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้อีก และมีความเป็นไปได้ที่นิสิตในโครงการนี้จะมีผลการเรียนดีขึ้นเมื่อได้ศึกษาในวิชาที่ตนเองถนัด (วิชาเอก) ในชั้นปีที่ 2, 3, 4 เนื่องจากการศึกษาในชั้นปีที่หนึ่งนี้ นิสิตอาจจะยังไม่ได้มีโอกาสได้แสดงความสามารถพิเศษของตนเองให้ปรากฏ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเป้าหมายของการศึกษานี้อยู่ที่การแสดงให้เห็นภาพกว้าง ๆ เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตเท่านั้น มิได้มีการนำตัวแปรอื่นเข้ามาศึกษาค้นคว้า เช่น ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและครอบครัวของนิสิต ลักษณะการเรียนการสอนของนิสิต ปัญหาที่นิสิตประสบระหว่างเรียน ถ้าใช้จ่ายทางการศึกษาที่นิสิตต้องรับผิดชอบ ฯลฯ ทำให้งานวิจัยขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง ในแง่ที่ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่ค้นพบครั้งนี้ ตัวอย่างเช่น

การที่นิสิตในโครงการจุฬาฯ ชนบท หรือจุฬาฯ-มหาดไทย มีผลการศึกษาที่ค่อนข้างอยู่ในอันดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนั้นน่าจะมีการศึกษาต่อไปในการเพิ่มเติมว่าเป็นเพราะเหตุใด ข้อมูลดังกล่าวอาจช่วยให้มหาวิทยาลัยหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเท่าที่จะทำได้

สำหรับโครงการที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ เช่น โครงการคุรุทายาท โครงการศิลปคดีเด่น โครงการ พสวท. โครงการพัฒนากีฬาชาติ สมควรมีการศึกษาคิดตามต่อไป เพราะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนั้นมีเพียง 1-2 รุ่น (ยกเว้นโครงการ พสวท. มี 3 รุ่น) และในบรรดาโครงการที่กล่าวมานี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีโครงการใหม่อันใดที่มีนิสิตสำเร็จตามหลักสูตร เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาคิดตามผลระยะยาวต่อไป เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ว่ามีความคงเส้นคงวามากน้อยเพียงใด